

4. GESCHIEDENIS VAN AIKIDO: O'ENSEI MORIHEI UESHIBA

Morihei Ueshiba (Tanaba 1883 - Tokio 1969) was de grondlegger van het Aikido. Hij wordt ook wel O'Sensei ('de grote meester') genoemd. Van jongsaf bestudeerde hij diverse *budo*-stijlen. Vooral *Daito-ryu Aiki-jutsu*, een vorm van jujutsu onderwezen door Sokaku Takeda, heeft veel invloed gehad op zijn latere Aikido. Hij was ook een pionier: als jongeman nam hij deel aan een regeringsproject om het onherbergzame noordelijke eiland Hokkaido te ontwikkelen.

Morihei Ueshiba was zeer geïnteresseerd in het shintoïsme en boeddhisme. In 1919 ontmoette hij Onisaburu Deguchi, de stichter van de shintoïstisch geïnspireerde Omoto-religie die in de eerste helft van deze eeuw in Japan opkwam. Deze bevatte een combinatie van spirituele leerstellingen en sociaal realisme, gericht op het creëren van een nieuw waardenstelsel waarin alle mensen gelijk waren voor het aangezicht van een universele goddelijke aanwezigheid. Ueshiba werd sterk door deze religie gegrepen, en woonde zelfs enkele jaren met zijn familie in Ayabe bij de ascetisch levende kerngemeenschap hiervan. In 1924 volgde hij Deguchi naar Mongolië, waar ze een utopische gemeenschap wilden opzetten, die mislukte. Daarna verhuisde Ueshiba naar Tokio, maar hij bleef nauwe contacten met Deguchi houden, ook na de onderdrukking van diens beweging door de autoriteiten, eind 30er jaren. Ueshiba's niet-destructieve interpretatie van de krijgskunst en de ethiek van het Aikido is in grote mate door de Omoto-religie beïnvloed.

In 1925, na een duel met een *kendo*- (zwaard-)leraar, had Ueshiba een bijzondere ervaring die hem inzicht gaf in de ware aard van *budo*. Hij verwoordde dit als volgt: *"Budo is niet het verslaan van een tegenstander door middel van onze kracht; net zo min als het een werktuig is om de wereld door middel van wapens tot ondergang te brengen. Ware budo is het aanvaarden van de geest van het universum en is het bewaren van vrede in de wereld en het op de juiste wijze voortbrengen, beschermen en verzorgen van alle levende wezens in de natuur."*¹

Vanuit deze bezieling ontwikkelde O'Sensei gedurende de 20er jaren de basisvormen van Aikido, dat hij eerst '*aiki-jujutsu*' en later '*aikibudo*' noemde. In 1931 richtte hij het Wereldhoofdkwartier voor Aikido op in Tokio, de Honbu Dojo. In de Tweede Wereldoorlog werd de Honbu Dojo gesloten en verhuisde Ueshiba naar Iwama. Na de oorlog kwam het Aikido snel weer op gang. O'Sensei is zich tot kort voor zijn dood op 26 april 1969 blijven inzetten voor het Aikido. Na zijn overlijden zetten zijn leerlingen het werk voort. Ueshiba's zoon, de 'doshu' Kisshomaru Ueshiba, leidt momenteel de Honbu Dojo. Andere leerlingen hebben het Aikido verder ontwikkeld, niet alleen in Japan maar ook daarbuiten. De meest bekende leerlingen - nu zelf meesters - zijn: Chiba, Okomura, Saito, Saotome, Shioda, Tada, Tamura, Tohei, en Yamada.

Eénmaal in het jaar, op of rondom 26 april, wordt in alle dojo's - ook bij Aikido Stichting Utrecht Jiki Shin Kan - een extra zware training gehouden, de zgn. '*misogi*' (letterlijk 'zuivering'), ter nagedachtenis van Ueshiba's sterfdag.

¹ Ueshiba (1985), zie de literatuurlijst (deel 7)